
[2020-7-RE](#)

Causa 2020-7-RE

(Pillado Rolland c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 38-2020. Recurs d'empara

Sentència del 13 de juliol del 2020

BOPA núm. 92, del 22 de juliol del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 27 de gener del 2020, per la representació processal del Sr. Marcelo Pillado Rolland, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 21 de març del 2019, dictat per la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia, i, contra l'aute del 31 de desembre del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut de durada raonable i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que retrotregui el procediment en el moment en què es va produir aquesta vulneració;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 26 de maig del 2020 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 15 de juny del 2020, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 29 de juliol del 2016, la representació processal del Sr. Marcelo Pillado Rolland i de la seva esposa, Sra. Salut Torné Sanz, va interposar una querella criminal contra el Sr. Fernando Torné Sanz per uns presumptes delictes d'amenaques condicionals, de calúmnia, de difamació i d'injúria. El 25 d'abril del 2017, els querellants van ampliar la querella per un presumpte delicte de falsa denúncia.

1.2. El 21 de març del 2019, la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia arxivar les diligències prèvies incoades i no donar lloc a la mesura cautelar d'emissió d'una ordre d'allunyament respecte del querellat.

1.3. El 3 d'abril del 2019, la representació processal del Sr. Marcelo Pillado Rolland va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió de la Batllia.

1.4. El 31 de desembre del 2019, el Tribunal de Corts va decidir, mitjançant aute, desestimar aquest recurs d'apel·lació i confirmar l'aute que acordava l'arxivament de les diligències prèvies.

1.5. El 27 de gener del 2020, la representació processal del Sr. Marcelo Pillado Rolland va formular un recurs d'empara contra l'aute del 21 de març del 2019, dictat per la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia, i, contra l'aute del 31 de desembre del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut de durada raonable i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent en empara fonamenta el seu recurs en la vulneració del dret a la jurisdicció (article 10 de la Constitució), en els vessants del dret a un procés degut de durada raonable i del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- En primer terme, exposa que, el 29 de juliol del 2016, va interposar querella criminal contra el Sr. Fernando Torné Sanz per uns presumptes delictes contra l'honor, amenaces condicionals i denúncia falsa i, que 2 anys i vuit mesos després, l'única actuació que s'ha efectuat és la declaració d'aquesta part, de manera que la dilació per dictar l'arxivament no està justificada.

- En segon terme, considera que ni la Batllia ni el Tribunal de Corts han dut a terme cap mena d'activitat probatòria que doni suport a l'arxivament de la causa i, per tant, les decisions dictades són arbitràries. No es resol res en relació amb els presumptes delictes comesos pel querellat, de manera que la resolució està mancada de motivació.

- En tercer terme, addueix la vulneració del dret a un procés degut. Al·lega que allò que procedia, si es considerava que l'actuació no era delictiva, no era un aute d'arxivament, sinó de sobreseïment lliure.

- Afegeix l'existència d'errades en el relat dels fets del Tribunal de Corts, ja que no és cert que hagués denunciat els fets suposadament calumniosos en una altra causa, sinó que la causa núm. 4000304/15 es va seguir, precisament, contra ell mateix.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que retrotregui el procediment en el moment en què es va produir aquesta vulneració.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

L'acte del Tribunal de Corts del 31 de desembre del 2019 fonamenta la confirmació de l'arxivament de la querrela en el fet que la solució de la situació conflictiva en la qual viuen immersos els germans Torné Sanz té millor cabuda en la jurisdicció civil i no en la penal. Afegeix que la notòria, complexa i llarga relació conflictiva resta credibilitat a les imputacions efectuades contra el Sr. Fernando Torné Sanz.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal considera que tant la Batllia instructora com el Tribunal de Corts van entendre que els fets no eren constitutius de delictes i que haurien de ser examinats per la jurisdicció civil. A més, afegeix que les errades que denuncia no afecten a les resolucions dictades, perquè s'evidencia la notòria, complexa i llarga relació conflictiva entre les parts.

- De conformitat amb allò que s'ha al·legat, entén que no s'ha produït cap vulneració del dret a la jurisdicció.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. Altrament, l'article 10.2 de la Constitució garanteix el dret a un judici de durada raonable. La jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional ha establert quins són els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable (veg. les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre de 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE- i del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE).

I aquesta doctrina del Tribunal Constitucional s'alinea amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (veg. la sentència del 13 de juliol de 1983, recaiguda en el cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa, així com la sentència del 27 de juny del 2000, recaiguda en el cas Frydlender c/ França).

3.3. La concreció de la durada "*raonable*", com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals (veg. les sentències del 25 de maig del 2007 -causa 2007-2-RE- i del 10 d'octubre del 2016 -causa

2016-8-RE), d'acord amb les peculiaritats del cas concret (veg. la sentència del 15 de desembre del 2014 -causa 2014-23-RE).

3.4. Si traslладem les consideracions anteriors al cas que ens ocupa, cal destacar que de les actuacions es desprèn que en aquest afer la querella criminal es va interposar el 29 de juliol del 2016, i, el 24 de gener del 2017, es va celebrar l'acte de conciliació sense resultat positiu, atesa la incompareixença del querellat. Donada vista de les actuacions, el 16 de febrer del 2017, el Ministeri Fiscal va informar que es procedís a la declaració dels querellants i del querellat. El 25 d'abril del 2017 es va ampliar la querella criminal. El 31 de juliol del 2017 es va admetre a tràmit la querella i, el 4 d'agost del 2017, aquesta va ser ratificada pels querellants.

El 27 de novembre del 2017 es va emetre una CRI per prendre declaració al querellat, el qual va comparèixer el 7 de maig del 2018. El 24 d'octubre del 2018 es va aportar còpia de la sentència del Tribunal de Corts del 25 de juliol del 2018, que condemnava al querellat per les lesions produïdes a la seva germana, també querellant. El 29 d'octubre del 2018 es va demanar al Tribunal de Corts còpia de la referida sentència i el 19 de novembre del 2018 es va desglossar l'escrit del querellat i es va incoar un procediment de diligències prèvies contra els querellants.

El 3 de desembre del 2018 es va donar vista de les actuacions al Ministeri Fiscal, el qual mitjançant informe del 28 de febrer del 2019 va demanar l'arxivament de les actuacions.

El 8 de març del 2019, els querellants van sol·licitar l'adopció d'una ordre d'allunyament contra el querellat.

El 20 de març del 2019, el Ministeri Fiscal va emetre un nou informe en què constata una errada material en l'anterior i seguia demanant l'arxivament.

Finalment, la Batllia va dictar l'aute del 21 de març del 2019, mitjançant el qual acordava l'arxivament de les diligències i no donava lloc a l'ordre d'allunyament.

En el cas que ens ocupa, va transcórrer un any des de la interposició de la querella fins a la seva admissió a tràmit (del 29 de juliol del 2016 fins al 31 de juliol del 2017), i no és fins al 27 de novembre del 2017 que es va emetre la CRI i, des de la declaració del querellat el 7 de maig del 2018 fins al 19 de novembre del 2018 no es va desglossar l'escrit del querellat, que va originar unes noves diligències prèvies, i no va ser fins al 3 de desembre del 2018 que es va donar vista de les actuacions al Ministeri Fiscal. És a dir, van existir períodes d'1 any, de quasi 4 mesos i de més de 6 mesos sense activitat per part de l'òrgan instructor.

No existeix cap complexitat processal ni tècnica en aquesta causa, i l'actuació de la part querellant o del Ministeri Fiscal tampoc justifica aquests lapses de temps sense activitat instructora, els quals són superiors a l'actuació normal i ordinària que ha de desenvolupar un òrgan judicial d'instrucció, raó per la qual, en relació amb aquests períodes, tenint en compte que el Codi de procediment penal (article 40) determina que les diligències prèvies s'han d'instruir de manera abreujada, precisa i amb celeritat, cal considerar que s'ha produït la vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, per tant, aquest motiu d'empara ha de ser acollit.

3.5. El recurrent al·lega, com a motiu autònom, la vulneració del dret a un procés degut, atès que allò que procedia, cas de considerar que l'actuació del querellat no fos delictiva, era un aute de sobreseïment lliure en lloc d'un aute d'arxivament. El recurrent també afegeix que el relat dels fets efectuat pel Tribunal de Corts conté errades, ja que no és cert que els fets suposadament

calumniosos fossin denunciats pel recurrent en una altra causa, sinó que la causa núm. 4000304/15 va ser seguida, precisament, contra ell mateix.

Per tal que les errades denunciades tinguin la transcendència atorgada pel recurrent com a vulneradores del dret al procés degut, no és suficient que aquestes existeixin i siguin patents, sinó que, a més, han de produir una limitació dels mitjans de defensa o, en altres paraules, han de situar al recurrent en indefensió. Des d'aquesta òptica, no hi ha dubte que l'errada en relació amb unes diligències prèvies o amb la finalització del procés penal mitjançant un aute que la qualifica d'arxivament i no de sobreseïment lliure, si bé es pot discutir tècnicament, no ha situat al recurrent en indefensió.

Per tant, aquest motiu ha de decaure.

3.6. I, per últim, resta per examinar el motiu del recurrent que denuncia la vulneració del dret a la jurisdicció per manca de motivació. Al·lega que no s'ha dut a terme cap activitat probatòria que doni suport a l'arxivament, de manera que les decisions adoptades serien arbitràries.

Aquest Tribunal ha establert, de forma reiterada, que la funció d'interpretar i d'aplicar les lleis ordinàries correspon en principi als òrgans de la jurisdicció ordinària, tret que aquesta interpretació sigui arbitrària, il·lògica o irraonable. Així, si la pretensió d'una de les parts s'ha debatut en el procediment, el dret a la jurisdicció ja ha estat activat. El "*cànon de constitucionalitat*" solament opera quan la resolució judicial no conté arguments suficients o introdueix elements il·lògics, absurds, arbitraris o incongruents (sentència del 19 de desembre del 2018, recaiguda en la causa 2018-35-RE).

L'anàlisi dels autes de la Batllia i del Tribunal de Corts no permet assolir la conclusió defensada pel recurrent; és a dir, que manca motivació i que les decisions són arbitràries, pel fet de no haver-se practicat cap activitat probatòria. En efecte, en la fase de diligències prèvies, l'article 42.1 del Codi de procediment penal permet que es procedeixi a l'arxivament de les diligències practicades i el fonament d'aquesta decisió rau, segons el batlle instructor, després confirmat pel Tribunal de Corts, en què, de conformitat amb les actuacions practicades (documental, declaració del querellat i querellants) existeix de manera provada una llarga i tensa relació conflictiva entre les parts, la qual cosa resta credibilitat a les imputacions realitzades contra el querellat, de manera que no concorren indicis amb abast criminal suficient per imputar al querellat els delictes enunciats en la querella. Afegeix, a més, que el dret penal es caracteritza pel joc dels principis d'especialitat, d'especificitat, de subsidiarietat i de mínima intervenció.

Conseqüentment, els autes de la Batllia i del Tribunal de Corts contenen una motivació que explicita els motius pels quals es decreta l'arxivament de les actuacions, sense que la decisió adoptada pugui considerar-se arbitrària o il·lògica, o contrària a la raó.

Per tant, aquest motiu també ha de ser desestimat.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar en part el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Marcelo Pillado Rolland.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret fonamental a un judici de durada raonable respecte de les diligències prèvies tramitades per la Batllia, en els períodes indicats en el cos d'aquesta sentència.
3. Declarar que el recurrent té dret a ser indemnitzat pels perjudicis soferts.
4. Desestimar els restants motius del recurs d'empara, interposats contra l'aute del 21 de març del 2019, dictat per la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia, i, contra l'aute del 31 de desembre del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, relatius a la vulneració dels drets a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, com a vessants del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.
5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Marcelo Pillado Rolland, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 13 de juliol del 2020.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Jean-Yves Caultet
Magistrat